

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznika. — Inerati do 80 petič vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inerati petič vrst Din 4.— Popust po dogovoru, inerati davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 14.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA. Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101, SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Anglija zaupa v svojo moč in ameriško pomoč

Predsednik angleške vlade Churchill je v svojem sinočnjem govoru o dosedanjem poteku vojne in o bodočih dogodkih izjavil: Niti nenadni udar niti bliskovita vojna niti dolgotrajni napori nas ne bodo izčrpali

London, 10. febr. s. (Reuter). Sinoči ob 21. je govoril po radiu ministrijski predsednik Churchill. Njegov govor je trajal skoro 40 minut. Churchill je izjavil med drugim:

Skoro pet mesecev je minilo, odkar sem vam zadnjič govoril po radiju. V vojnem času ne štejejo besede, temveč dejanja. Od časa do časa pa moramo vendarle pregledati položaj. Sedaj je naš položaj mnogo boljši, nego bi si koor koli od nas še pred nekaj meseci usojal napovedovati. Vse do sledj smo izdržali vse napade obeh diktatorjev proti nam. Po hudih porazih svojega letalstva v zgodnji jeseni je sovražnik opustil načrte za vdor v Anglijo, če ravno bi mu bil ta vdor nujno potreben in čeravno je delal zanj velike priprave. Nato je poskusil sovražnik zlomiti duha angleškega naroda z napadi na angleška mesta. Ves svet pa se je moral prepričati, da se ta načrt ne samo ni posrečil, temveč da je angleški narod danes odločnejši nego kdajkoli prej. Ves imperij nam pomaga v vedno večji meri. Zato pa je tudi prva naša dolžnost, da se izkažemo vredne te pomoči.

V teku zadnjih mesecev so vrgla sovražna letala 3 do 4 tone bomb na Anglijo za vsako tono bomb, ki smo ji mi vrgli na Nemčijo. London in naša velika mesta so morala prenesti najhujše preizkušnje. Kljub temu pa so vsi naši močje, žene in otroci prenašali vse napore in tem pomembnejša bo njihova zmaga.

Zmaga v Libiji

V oktobru je Italija brez povič napadla Grčijo. Grčija je bila sama s svojo herojsko vojsko in je oživela v nas pomnino na klasično dobo zgodovine. Naša generala Wavell in Wilson, ki sta imela nalogo, da branita Egipt v Suez, sta bila tedaj pred težko preizkušnjo. Toda poslali smo svoji vojski na Bliznjem vzhodu zelo močna okopanja v moštvo, materialu, tankih in letalih, kljub grožnji vdora v Anglijo. Tudi veliko število vojaštva iz Indije, Avstralije in Nove Zelandije je prišlo na Bliznji vzhod. S tem se je začel zmagovit pohod v Libijo, ki bo zlomil italijanski imperij v Afriki. Pred 2 meseci sem napeto čakal novice po velikem protudarju, ki smo ga pripravljali iz Egipta. Tajnost tega udara je bila dobro varovana. Vse priprave so bile skrbno prikriti. Naša vojska se je pripravljala več mesecev z vsemi pripomočki modernega vojevanja. Nato je bilo podvzeto drzno in nevarno podjetje: je prodora čez Zapadno puščavo. Če po silajni zmagi pri Sidi Baraniju, v kateri je bilo ujetih mnogo desetstičev sovražnih vojakov, je bilo jasno, da je za Italijane vsa Vzhodna Libija v nevarnosti. Niso se mogli več ob obali umakniti nazaj, ne da bi ne trčili na naše brigade, ki so prodrale daleč v puščavo. General Wavell je takoj videl to svojo možnost in je udaril.

V osmih tednih je nilska vojska prodrla nad 400 milj daleč in vsa italijanska armada v Vzhodni Libiji, ki je štela nad 150.000 moč, je uničena ali zajeta. Vsa Cirenaika, velika skoro kakor Anglija in Wales skupaj, je osvojena. Beduini, ki so bili nad 30 let pod italijanskim gospodstvom, so osvojeni. Egipt in Suez sta varovana. Pristanišče, oporišče in letališče v Bengaziju so strateškega pomena, ki bo imel še velike posledice za vso vojno v Vzhodnem Sredozemlju.

Zasluge generalov in oklopne vojske

V tem trenutku se je treba spomniti onega moča, ki je vodil te uspešne operacije. General Wavell se je izkazal pravega mojstra vojevanja. Obenem pa je tudi general Wilson potrdil svoj sloves odličnega taktika. Nadalje so se posebno izkazali poveljniki 13. armadnega zbora, general O'Connor, poveljnik avstralske vojske general Makay in general Craig, ki je vodil oklopne divizije. General Wavell sam pravi v neki brojavki, da sta si glavne zasluge za uspeh pri Bengaziju pridobila generala O'Connor in Craig, ki jima je pomagal general Wilson. Ne smemo pa prezreti tudi velikega uspeha, ki ga je dosegla angleška oklopna vojska, ki je postavila v tem oziru pravi rekord.

Sredozemska mornarica

Seveda vsi ti uspehi ne bi bili možni, če ne bi sodelovalo tudi letalstvo pod maršalom Longmoreom in sredozemska vojska mornarica pod admiralom Cunninghamom. Prav ta vojska mornarica je prisilila italijanske vojne ladje, da so stale v svojih lukah in to šele je omogočilo uspešne vojaške operacije v Libiji.

London, 10. febr. AA (Reuter). V svojem govoru je predsednik vlade Churchill nadaljeval:

Zjutraj ob zori smo prejeli novico, da je naša brodoge v zapadnem Sredozemskem morju pod poveljstvom admirala Somerwelle prodrla v Genovski zaliv in je tam zelo močno bombardirala pomorsko oporišče, ki lahko tudi Nemcem služi za boje na afriškem kontinentu.

Vsi dogodki v Libiji so sedaj samo ena stran zgodovine, ki napoveduje somrak onega cesarstva. Nekako 800 km v smeri

proti jugu angleške in indijske armade pade sedaj sovražnika in brez zastaja prodirajo v Eritrejo. Kakor je znano, so druge angleške čete z zapada prodrele v Abesinijo, iz Kenije pa se že oblikuje delovanje čet in sil južnoafriške armade, ki jo je organiziral predsednik Smuts.

Ameriška pomoč

Ko se medtem tako razvijajo ti ugodni dogodki, je nadaljeval Churchill, se vračam na položaj, za katerega so mnogi mislili, da je brez upa in ki je vsekakor v maju in juniju bil zelo resen. Vračam se na položaj, ki nam dovoljuje, da z zaupanjem gledamo v našo moč in dolžnost, katero moramo izvršiti, pa bodi bodočnost še tako težka. Ko se oziramo na to, pa nam čez Atlantski ocean prihaja val simpatij in dobre volje in to nam bo prav gotovo dostojno pomagalo v tistem, o čemer se govori. Američani in sicer najbolj izbrani med njimi so nam prišli na pomoč, posla-

mezniki so prišli, da bi nas obiskali in bi tako na licu mesta lahko ugotovili, kako bi nam Amerika mogla najbolje in najhitreje pomagati. Več tednov je bil v moji družbi Hopkins, posebni odposlanec predsednika Roosevelta, ki je bil zopet pred kratkim izbran, da vodi svoje vzvišene posle. Willkie, ki smo ga zelo priščno sprejeli, je bil prvak velike ameriške republikanske stranke. Prepričan sem in lahko smo vsi prepričani, da bodo govorili resnico o vsem tem, kar so pri nas videli, drugega pa niti ne zahtevamo. Ostalo prepustimo zaupanju in presoji predsednika Roosevelta, ameriškega kongresu in ameriškega ljudstvu.

Prava zgodovina

Odkar sem prevzel položaj predsednika angleške vlade, nikdar nisem hotel slepiti ali pa s prerokovanji uspravati svojih so- državljanov, ampak sem vam naravnost vedno povedal vse, kar je bilo resnično in

zanimivo. Nisem vam pripovedoval zanimivih zgodb, toda danes vam lahko povem vso pravo zgodovino, katero vam moram povedati sedaj, ko se dokazuje, da postajajo vsa prejšnja pripovedovanja in napovedovanja stvarnost, ki potrjujejo, da smo imeli popolnoma prav in da smo sedaj lahko še bolj pogumni in se moramo tega dejstva samo veseliti in biti hvaležni zanj. Toda sedaj bi bilo potrebno da preidem na najbolj resne in najbolj nevarne stvari: na širokem sovražniškem pozorišču. Mi vsi se moramo namreč vprašati, kakšen je ta sovražnik, ki v teh zimskih mesecih pripravlja napad na nas, kakšno je to njegovo delo, kakšna je država, ki je sedaj na vrsti, in kakšen bo napad, ki se bo izvedel proti naši domovini, ki je trdnjavijski otok. O vsem tem se moramo vprašati, kajti ista vprašanja si zastavlja sovražnik za svojo nadoblast na svetu.

Mi se moramo namreč popolnoma jasno zavedati, da bo vojna kmalu prešla v iz-

redno hudo dobo. Kolikor bo ameriška pomoč odgovarjala, toliko se bodo vsi ti dogodki razvijali tako, da bo naša letalstvo močnejše, da bomo narod, ki je najbolj oborožen in da se bo tudi naša armada na vzhodu znatno okrepila.

Napad na Malto

Zanima nas ena stvar, je nadaljeval Churchill, in to je napad na našo Malto, ki je bil izveden pred štirinajstimi dnevi. Nemška letala so s Sicilije težko poškodovale našo novo nosilko letal »Illustrious« in ko se je ta vojna ladja umaknila v pristanišče na Malto, so jo še bolj silovito napadli z namenom, da bi jo uničili. Toda nemška letala so naša letala na močan odpor našega protiletalskega topništva in tak položaj se je nadaljeval dva do tri dni in je sovražnik od 150 letal, ki jih je uporabljal v borbi, izgubil v zraku 50, ostalih 40 pa je bilo uničenih na oporiščih, ki so v Italiji. Dasi je bila cimenjena angleška nosilka letal hudo poškodovana, se nemška letala niso več pojavljala. Kar pa se tiče »Illustriousa«, je bil ta v ladjedelnici na Malto toliko popravljen, da je lahko sam odplul v Aleksandrijo. Tega slučaja ne omenjam zato zaradi tega, da bi podčrtal nevarnosti v srednjem delu Sredozemskega morja, ampak da bi vam dokazal, da imamo tudi tam kakor povsod namen, da stvar uredimo.

Vojna ogromnih količin granat

Konec koncev pa se bo ta vojna zaključila s tistim, kar se bo zgodilo na oceanu, in s tistim, kar se bo zgodilo v zraku, zlasti pa s tistim, kar se bo zgodilo na našem otočju. Sedaj se zdi že popolnoma sigurno, da bosta ameriška vlada in ameriški narod storila vse, da bi nam poslala potrebno pomoč z zmago. V zadnji svetovni vojni je Amerika čez ocean poslala 2 milijona vojakov, toda sedanja vojna ni vojna med ogromnimi armadami, ki se postavljajo drug proti drug, ampak je to vojna ogromnih količin granat. Nam niso prav nič potrebne kakšne pogumne armade, ki se ustanjavljajo povsod v Ameriki. Niti v tem letu, niti v prihodnjem letu in sploh nikdar, kolikor lahko sam predvidevam, nam vsega tega ne bo treba, ampak so nam kar najbolj hitro potrebne čim večje količine vojnega gradiva, letal in orožja. Tukaj v Angliji nam je potrebno in vse to mora priti. Prav tako nam je potrebna v letu 1942 velika količina trgovinskega brodogoja, ki sicer mnogo več, kakor pa mi sami lahko zgradimo, če hočemo ohraniti in razširiti naše bojišče na zapadu in na vzhodu. Vsa ta dejstva naš sovražnik prav dobro pozna in zato moramo pričakovati, da bo storil vse, kar je v njegovi moči, da nam uniči naše brodogoje, da bi tako zmanjšal obseg ameriških pošiljk. Sovražnik, ki je premagal Francijo in Norveško, steguje sedaj svoje roke na ocean, ki vakovi okoli nas. Te nevarnosti nisem nikdar podcenjeval in kakor veste, nikdar nisem prikladal ničesar in zato menim, da boote verjeli mojim besedam in vsemu tistemu, kar imam na srcu, ko vam pravim, da popolnoma zaupam naši mornarici, ki se podpira letalstvo in naša obrežna obramba. Zaupam, da je vse to v takem stanju, da se v tej dobi vojne vsekakor lahko zoperstavi sovražniku. S tem v zvezi mi je vedno dajalo mnogo poguma obnašanje naših mornarjev v trgovinski mornarici in naših delavcev po pristaniščih, ker sem prepričan, da bomo nazadnje vse težave lahko premagali.

Najvažnejše vprašanje

Sedaj ob koncu pa moram preiti na najbolj važno vprašanje. Vsekakor že veste, da je sir John Dill, naš glavni vojaški svetovalec in naš načelnik glavnega generalnega štaba včeraj objavil spočillo, da je sovražnik vsekakor v sredini strateških, gospodarskih in političnih težav v Evropi in da bo zato prisiljen, da posluša izvesti in sicer prav kmalu napad na naše otočje.

Sedaj imam za cilj, da vas obvestim, da morajo vsi vse to dobro vedeti. Seveda delamo mi podnevi in ponoči. Seveda smo vse pripravili in smo seveda sedaj mnogo močnejši, kakor pa smo bili poprej. Mi smo neprimerno močnejši, kakor pa smo bili v juliju, avgustu in septembru lanskega leta. Naše brodogoje je povečalo, naši letalski oddelki so številni in v zraku smo sedaj mnogo močnejši, kakor pa smo bili kdajkoli poprej, tako da nad našo našo lovsko letala odbijajo in sestrreljujejo mnogo več sovražnih letal kakor pa v pretekli jeseni. Naša vojska je številnejša, gibljivejša, bolj izvežbana in bolj pripravljena, kakor pa je bila v septembru preteklega leta. Popolnoma zaupamo v naša glavna poveljnika, generala Broocka, v naše generale, ki so splošno

Nadaljevanje na 2. strani

Soboljev zopet v Sofiji

Ponovna važna misija glavnega tajnika sovjetskega zun. ministrstva

Sofija, 10. febr. s. (Columbia B. S.). Generalni tajnik sovjetskega zunanjega ministrstva Soboljev je prišel v Bolgarijo. O namenu njegovega obiska ni mogoče niti iz ruskih niti iz bolgarskih krogov dobiti nobenih informacij.

Kakor znano, se je Soboljev že pred meseci mudil v posebni važni misiji v Sofiji.

Položaj v Bolgariji

Sofija, 10. febr. e. Včeraj so imeli narodni poslanci vladne večine v svojih središčih zborovanja v okviru nedavnega sklepa vlade, da se vzdržujejo stalni stiki z narodom in da se direktno p. jasnjajo vsa aktualna vprašanja. Na teh zborovanjih se je predvsem govorilo o odstopu kmetij-

skega ministra Baorjanova. Vlada je vsekakor na teh zborovanjih hotela dobiti sliko o reakciji, ki jo bo njegova ostavka izzvala med kmetičkim narodom. Sodijo, da bo po večerajšnjih zborovanjih vladar dr. Filova imela večje možnosti, da spozna razpoloženje naroda in tako izvede potem spremembe v vladi, kar bo najboljše v teku tega tedna. Včeraj so spet v Sofiji trčili, da bo za sedaj edina sprememba izpopolnitev izpraznjenega mesta.

Glede zunanjeje položaja kaže, da je nastopila tu nekaka pozitivna sprememba. Tako se opaža, da je vojaštvo deloma odpuščeno in poklicano z meje. Odnosno ni bilo zamenjano z drugimi četami. Tako je bilo na primer vojaštvo v vojnem okrožju v Ruščuku odpuščeno, a vojak v Sofiji, ki so bili že prispele v vojašnico,

so dobili pet dni dopusta, dočim so ostale čete na razpoloženju.

Iz diplomatskih krogov se izve, da obstoji ugoden preobrat v bolgarsko-turških odnosih, ki bo najbrž tudi po o. noma spremeni položaj na turško-bolgarski meji. Prav tako zahtevajo, da bo s tem v zvezi zunanja in ostanja situacija Bolgarije ves ta mesec popolnoma mirna.

Vloga Draganova

Sofija, 10. febr. e. (Europa Press). Tukajšnji politični krogi izjavljajo, da vest glede zopetnega prihoda bolgarskega poslanika v Berlinu Draganova v Sofijo ni točna. Draganov je bil v Sofiji prvih petnajst dni meseca januarja, a se je nato zopet vrnil v Berlin.

Angleži že na ozemlju Tripolitaniije

Prvi angleški oklopni oddelki so že prestopili mejo Cirenajke
Maršal Graziani organizira novo obrambno linijo

Kairo, 10. febr. s. (Reuter). Z bojišča v Libiji davi ni novih uradnih poročil. Iz včerajšnjega poročila, da so angleške čete zasedle postojanko Agello južno od Bengazija, je razvidno, da so prvi angleški oddelki prodrli že 175 milj (280 km) dalje od Bengazija. Ta prodor so očividno izvedli angleški oklopni oddelki, ki so uspešno posegli v boj že pred dnevi o priliki zavzetja Bengazija.

Zadnja poročila javljajo, da so angleški oklopni oddelki že prestopili mejo Cirenajke ter so že na ozemlju Tripolitaniije. Trenutno pa so angleške čete vedno še 100 km oddaljene od mesta Tripolisa. Medtem drugi angleški oddelki nadaljujejo z očistevalnimi operacijami na ozemlju pri Bengaziju.

Kairo, 10. febr. e. (United Press). V Bengaziju so Angleži ujeli več tisoč Italijanov. Med ujetimi italijanskimi generali je tudi znan general Bergonzoli, ki je bil kakor znano poveljnik Baridje, a se mu je v zadnjem hipu posrečilo pobegniti s čolnom po morju.

Rim, 10. febr. e. Glasilo zunanega ministrstva grofa Ciana »Il Telegrafo« priobčuje v svojem članku mnenje, da bo maršal Graziani organiziral novo obrambno črto z novimi četami iz Italije. Ta obrambna črta bo branila Tripolis pred angleško motorizirano vojsko.

Komunike angleškega vrhovnega poveljstva

Kairo, 10. febr. AA. (Reuter). Komunike britanskih oboroženih sil na Srednjem vzhodu poročajo:

Libija: Izpostavljeni oddelki naših oklopnih oddelkov so zavzeli Agello. Južno od Bengazija se nadaljuje čistjenje bojišča. Poleg armijskega poveljnika in poveljnika armijskega zbora, je bilo ujetih še pet generalov in nekaj tisoč vojakov. Glede na obsežen teren, na katerem se vodijo operacije, se bo moglo šele čez nekaj dni točno ugotoviti število ujetih vojakov in prešteti zaplenjeni vojaški material.

Eritreja: Okoli Kerena se operacije za-

dovoljito nadaljujejo. Proti jugu zasledujemo italijanske sile, ki se v skupinah umikajo proti Aressi, čez zelo težko prehodno ozemlje.

Abesinija: Naše prodiranje proti Gondaru je oteženo zaradi velikih polj min. Mine previdno odstranjujemo.

Italijanska Somalija: Velika delavnost naših patrol je zelo oslabila odpor sovražnika v coni našega prodiranja.

Avstralski ministrski predsednik v Egiptu

Kairo, 10. febr. s. (Reuter). Avstralski ministrski predsednik Menzies se mudi trenutno na obisku pri avstralski vojski v Zapadni puščavi. V soboto je bil na angleškem poslanstvu prirejen Menziesu sprejem, ki so se ga udeležili med drugim egiptski ministri predsednik Sira paša, vrhovni poveljnik angleške vojske general Wavell in zastopnik generala de Gaullea general Catroux.

Angleško brodogoje v Ligurijskem morju

Podrobnosti o bombardiranju Gen o ve in o letalskem napadu na Livorno in Piso

London, 10. febr. s. (Reuter.) Admiralieta je objavila sredi v posebnem komunikativni podrobnosti o obstreljevanju Genove s strani angleške vojske mornarice.

Komunike javlja, da je včeraj zjutraj pred zoro angleško vojsko brodogoje iz zapadnega Sredozemlja pod vodstvom admirala Sommerwelle zaplule v Genovski zaliv in izvedlo napad na Genovo. Brodogoje je sestajalo iz tinitjske ladje »Renown« (32.000 ton) oklopnice »Malaya« (31.100 ton), matične ladje za letala »Ark Royal« (22.600 ton), križarke »Sheffield« (10.000 ton) in več manjših edinic.

Nad 300 ton težkih eksplozivnih granat je bilo s teh vojnih ladij izstreljenih na Genovo. Predvsem so bile bombardirane vojaške tvornice električnega materiala An-

saldi. Tvornice so bile ponovno zadete ter so nastali veliki požari. Nadalje je bila ponovno zadeta glavna genovska elektrarna, ki zalaga z električnim tokom pristanišče in železnice okoli Genove. Tudi tu so nastali požari. Granate so udarile tudi med suhe dake v ladjedelnih, med skladišča ter med naprave v notranjem pristanišču. Povsod so izbruhnili veliki požari. Bombardirana so bila tudi benčinska skladišča in rafinerije ter največji tovarni kolodvor v Genovi.

Istočasno so letala vojske mornarice z »Ark Royala« napadla velike benčinske rafinerije družbe NAIC v Livornu. Vretnih je bilo več ton eksplozivnih in mnogo zažigalnih bomb. Rafinerije v Livornu so med največjimi v Italiji.

Druge skupine letal z »Ark Royala« so medtem napadle letališče in železniško križišče v Pizi. To železniško križišče je med najvažnejšimi v severni Italiji, ker posreduje zvezo med Genovo in Rimom.

V teku teh napadov sta bili dve italijanski letali, ki sta poskusili intervenirati, sestreljeni. Eno angleško letalo tina »Swordfish« s teh operacij pogrešajo. Sicer niti angleška vojska mornarica niti letala niso utrpela žrtev.

Rim, 10. febr. s. (Col. B. S.) V italijanskim uradnih krogih ne dajejo začetkrat nobenih informacij o bombardiranju Genove s strani angleške vojske mornarice. Pripominjajo, da teh vesti ne morejo niti potrditi, niti zanikati.

Življenjski stroški januarja za 53.3% višji

kakor ob začetku sedanje vojne — Najbolj sta se podražila obleka in obutev

Ljubljana, 10. februarja. Draginja občutijo ljudje subjektivno: nekatere je prizadela bolj, druge manj. Zato si pa tudi ne moremo ustvariti prave slike po njenih posledicah, če samo navajamo cene. Gibanje povprečnih življenjskih stroškov na podlagi fiziološkega minimuma za delavsko družino nam pokaže najbolj objektivno, kako vplivajo cene na življenje ljudi. Lani je začela končno tudi Narodna banka izračunavati indeks življenjskih stroškov (števila, ki nam kažejo razliko življenjskih stroškov med posameznimi meseci in leti v odstotkih). Vendar študijski oddelček Narodne banke ne obravnava tega dela statistične službe tako podrobno kakor n. pr. Arthur Benko Grado v svoji socialno statistični reviji »Indeksi« v Zagrebu. Kot dopolnitev »Indeksi« izhaja vsak mesec bulletin; v pregledni razpredilnici so navedene vselej najnovejše številke o življenjskih stroških. V letošnjem prvem bulletinu so že objavljene številke o življenjskih stroških januarja.

Indeks življenjskih stroškov, izračunan pri Narodni banki, se opira na cene 1. 1937, med tem ko zagrebški »Indeksi« navaja indekse številke v sorazmerju z življenjskimi stroški pred začetkom svetovne vojne 1. 1914, dalje na podlagi cen 1. 1929 (ko so bile pred začetkom svetovne gospodarske krize najvišje) in na podlagi cen avgusta 1. 1939, pred začetkom sedanje vojne. Tako lahko zasledujemo, kako so se gibal življenjski stroški pod vplivom mednarodnih dogodkov ter stalno primerjamo, ko-

liko so stroški višji kakor pred začetkom sedanje vojne. Želeli bi seveda, da bi indekse številke ne kazale neprestanega porasta. Če zdaj naj smo pričakovali ustavitve cen. V začetku smo se tolažili, da draginja ne bo več naraščala, čim bodo premagane začetne zmede in bo uvedeno nadzorstvo nad cenami, pa tudi urejene tržne razmere. Toda že 16 mesecev sedanje vojne se življenjski stroški neustopno dvigajo enakomerno zvišujejo od meseca do meseca. Januarja so bili splošni življenjski stroški za 53.29% višji kakor ob začetku vojne. To se pravi, da so se doslej zviševali vsak mesec povprečno za 3%. Januarja so bili za 2.19% višji kakor decembra in za 31.27% višji kakor pred letom.

Zdaj so cene že višje kakor 1. 1929 in življenjski stroški so za 5% višji. Indeks življenjskih stroškov lani za vse leto je bil še nekoliko nižji kakor 1. 1929; znašal je za delavsko družino (4 družinski člani) 92.59, (to se pravi, da so lani življenjski stroški znašali 92.59% stroškov 1. 1929, bili so za 7.41% nižji), med tem ko je indeksna številka za prejšnji mesec 105.

L. 1929 je znašal eksistenčni minimum delavske družine 2592.02 din, prejšnji mesec pa 2721.26 din. Za življenjski minimum je delavec potreboval najmanj 1935, in sicer 1567.42 din.

V primeru z življenjskimi stroški 1. 1914, porabi delavska družina zdaj 9.4% več. Pri tem je najbolj zanimivo, da so bili stroški za samo hrano prejšnji mesec sko-

raj prav tako visoki kakor 1. 1914, odnosno še približno za pol odstotka (0.53) nižji. Toda stroški za obleko in obutev so bili za 40.18% višji kakor 1. 1914, za razsvetljavo in kurivo pa za 27.33%.

Od začetka sedanje vojne so se najbolj povečali stroški za obleko in obutev; prejšnji mesec so bili že za 75.48% višji kakor septembra 1939. Stroški za hrano sicer ino tako narasli, a so vseeno zelo visoki, za 65.59% višji kakor ob začetku vojne. Če bi bili vsi ukrepi tako učinkoviti kakor uredba proti zvišanju stanovanjskih najemnin, bi sploh ne prišlo do nobene podražitve. Iz razpredilnice s številkami o življenjskih stroških je namreč razvidno, da so ostale najemnine nespremenjene. (To sicer ni povsem zanesljivo, čeprav ni še noben statistik ugotovil, da so stanovanjske najemnine v najnovejših hišah zvišane glede na višje stavbene cene in zvišane davke.) Zdaj so stroški za stanovanje celo za 29.02% nižji kakor 1. 1929. Nižji kakor tistega leta so tudi za kurjavo in razsvetljavo, in sicer za 8.83%. Toda hrana je dražja za 20.72% in obleka ter obutev za 8.02%.

Opozoriti je še treba, da so se januarja najbolj povečali stroški za hrano, in sicer za 3.44% v primeru s stroški decembra. Bili so za 36.3% višji kakor lani januarja. Stroški za obleko in obutev so se povečali januarja za 1.57%. Stroški za stanovanje, kurjavo in razsvetljavo so ostali prejšnji mesec nespremenjeni.

Proslava Finžgarjevega jubileja

Uprizoritev jubilarne drame »Razvalina življenja«

Ljubljana, 10. februarja

V proslavo 70letnice pisatelja Fr. Finžgarja je bila v Ljubljani le ena prireditelja in še ta precej skromna: v dramskem gledališču so priredili v soboto jubilarne drame — ki je bila že prej na programu — »Razvalina življenja«. Da bi pa ne bil značaj te prireditve vsakdanji, je bil na spredni, pred začetkom predstave, slavnostni govor.

Priznanje je treba izreči predvsem množicam, da gledališče ni ostalo prazno, saj smo sredi najživahnejše sezone prireditev

in v soboto zvečer se je zdelo, da bo vse plesalo, toliko plesov je bilo razen drugih prireditev na dnevnem redu. Posrečen je bil tudi ukrep gledališke uprave, da je pocenila vstopnino, že zato, ker je Finžgar ljudski pisatelj v dobrem pomenu besede in ljudje radi gledajo njegove igre. Seveda bi pa mnogi preprosti ljudje lažje šli v gledališče v nedeljo kakor v soboto.

V počastitev Finžgarjevega jubileja je nameraval spregovoriti gledališki upravnik pesnik Oton Zupančič, a je zbolel. Nadomestoval ga je prof. Fr. Koblar ter spregovoril v imenu PEN kluba Društva slovenskih književnikov. Kolikor je mogel, je v kratkem govoru, je dovolj jasno črnil Finžgarja kot pisatelja ter ga označil kot največjega narodnega delavca, ki je »delil kruh za vsak dan in vsak praznik«, vedno le dajal in ne nikdar zasmeval in obsojal ter se zavedal, da pisatelj bodi preusmerjevalec življenja. Finžgarja ne moremo primerjati z nobenim drugim našim leposlovcem po njegovih pisateljskih značilnostih — bil je narodni delavec.

Predstava je bila dovolj dobro pripravljena tudi za posebno priliko. Občinstvo je hvaležno izkazovalo priznanje igralcem. Izkazalo se je tudi, da Finžgarjev res ljudski jezik, sočen in klen, zveni na odru živo, ne papirnatost ter za ljudje dobro razumejo. Finžgarjevi junaki govorijo res kakor slovenski kmetje in skoraj v vsakem stavku je kaj soli ter ljudske modrosti. Drame pa, kakršna se razvija v »Razvalini življenja« kljub svoji naravnosti in verjetnosti dandanes nabižje ne najdemo več pri nas na deželi, toda življenje je še mnogo bolj grobo — brez romantičnih zakonskih tragedij.

Umetnost Frana Klemenčiča

V njegovih delih ni utrujenosti, zato smemo pričakovati, da bo ustvaril še mnogo lepega

Ljubljana, februarja. Bolj važna kot njegova 60letnica je 40letnica umetniškega dela akademskega slikarja Frana Klemenčiča, ki razstavlja v Jakopičevem paviljonu. To je poudaril tudi slikar sam ob odprtvi svoje prve večje kolektivne razstave.

Prvič je Klemenčič razstavil v Mestnem domu na drugi slovenski umetniški razstavi, ki jo je priredilo umetnostno društvo »Sava« l. 1903. Nekaj let nato, že po dunajski akademiji, se je predstavil v Ljubljani z majhno kolektivno razstavo v lokalni nasprotni kavarni Evrope. Kritiko o razstavi je tedaj napisal prof. Kobal. Kritika je bila zelo laskava in je poudarila da se z recenentom strinjajo tudi vsi tedaj v Ljubljani živeči umetniki.

Topot se je Fran Klemenčič predstavil z veliko kolektivno razstavo, ki obsega okrog 60 let. Med razstavljenimi deli so odlične umetniške tvorbe kakor na primer »Kmetka idila« (št. 4), »Motiv iz Stare Fužine« (št. 2), »Motiv iz Bohinj« (št. 54), »Tihotičje« (št. 25), »Sv. Janez z jezerom« (št. 100), »Motiv iz Radovljice« (št. 17), »Potok Glinčica« (št. 15), »Bohinje« (št. 16), »Kozolce« (št. 53), »Motiv iz Vič« (št. 1) in še nekatere druge.

Fran Klemenčič je resno po oblikovanju lepote stremelji umetnik. Njegova dela so umetniško pogledljiva, resno študirana in so izraz pristnega doživljanja, zaradi tega ni nevarnosti, da bi našel v golem virtuozi in v tehnični larvarizem.

Katere so umetniške vrline Klemenčičevega slikarstva? Predvsem odkljuje njegova dela njih plastičnost. Odlična tonska skala, ki je temelj slikarjevega plastičnega oblikovanja, je obenem ena izmed slikarjevih največjih kvalit. V koloritu je dosegel z izrazito osebno lirčno noto, ki v njej ni sledu vpliva starejše impresionistične generacije. Znano je, kako težko je spraviti v sklad pri oblikovanju slikarskega lika lirčen slikarjev značaj in zakonitosti forme. Prav v združevanju teh dveh elementov, ki dasta umetniku posebno kvaliteto, je Klemenčič mojster.

Njegova lopatica riše in reže forme kakor kiparjevo diletto svoj les. To nas spominja na dejstvo, da je bil Klemenčič prej kipar kot slikar. V prav mladih letih se je izučil cerkvenega podobarstva.

Klemenčič slika v raznih tehnikah, kar pa ni v škodo njegovemu osebnemu slogu. Leži mu zlasti široka tehnika s čopičem ali z lopatico. Lopatica, ki jo prav spretno uporablja pri slikanju pokrajin, mu je zamena za široki čopič. Pri starejših delih najdemo njegov izredno širok čopič, tako pri »Lastnem portretu«, pri »Starki« in pri kasnejših portretih. (Portret gospe M., Portret gospe T., Glava deklice št. 43). Mojstrsko je oblikoval svoj lastni portret in Glavo deklice (št. 43). Kdor si ogleda bolj natančno to glavo, se prepriča o dovršenosti slikarjeve zmogljivosti, ta slika bo ostala z vsemi svojimi detajli v trajnem spominu.

Težko se je odločiti, v čem je Klemenčič močnejši, v pokrajini ali v portretu. Veliko ljubezen do dela in izrazit umetniški čut kažejo pokrajine in portreti. V krajini je zelo sproščene in razgiban, barvit, poglavljen. Iste odlike pa kažejo tudi njegovi portreti in figure. Prav dobra so tudi njegova tihotičja.

Glede slikarjevih pokrajin, v katerih je resničen mojster, je treba še dodati, da duhovito poudarjajo svoje smotno slikarstvo z vse širino svoje lopatice in čopiča. Umetničenje mu je tuje, zna slikati sonce, zrak in vodo. V njegovih delih ni utrujenosti. Zato smemo pričakovati, da bo Klemenčič ostal še dolgo mlad in da bo še mnogo lepega ustvaril. —k.

Zidanje brez malte

Dunajska graditeljka dr. Hönigman in dr. Bruckmayer sta delala več let poskuse, končno pa sta odkrila nov način zidanja brez malte. Njuno odkritje pomeni popoln prevrat v gradbeni stroki. Od stavb starih Rimljanov se ni v načinu zidanja z opeko nič izpremenilo. Pred 2000 leti so se zidale hiše prav tako kakor zdaj. Celo apno in pesek so mešali v malto, enako. Pri novem načinu zidanja veljajo za temelje in kletne prostore stare norme. Zida se pa »na suho«. Rabijo se bodisi po dve opeke ali pa votle, ki jih vodoravno tesno pritisejo drugo na drugo. Na vrsto opek pride 1 do 1.5 cm debela ploščica iz lesne volne, ki se uporablja namesto malte. Potem se položi na suho druga vrsta opeke, med njo pa zopet plast lesne volne. Ob-

težitev zid stisne in stavba je zelo trpežna.

»Okamenela« lesna volna, ki se uporablja kot vložek in izboren izolator proti mrazu, vročini in zvoku. V taki hiši niti okna ne zvone če vozijo mimo težki vozovi. Enodružinska vila se da zgraditi po novem načinu v petih dneh. Trinadstropna hiša pa v 17 dneh.

Namakanje puščave

V Libijski puščavi se razprostira 60 km od obale Sredozemskega morja med 26 in 29 meridijanom 300 km dolga in 60 km široka ušedina Quatara. Njena največja globina znaša 134 m pod morsko gladino. Do leta 1926 je bila ta ušedina povsem neznana. Odkril jo je ing. grof Almasy. Od takrat so se strokovnjaki ukvarjali z mislijo, kako bi napolnili to ušedino z vodo iz Sredozemskega morja. V ta namen bi morali zgraditi 60 km dolg kanal, ki bi bil v dolžini 25 km odprt, 35 km bi bilo pa predora. Treba bi bilo še premagati precejšnje tehnične težave, kar pa ne more biti nepremagljiva ovira. Načrt podpira kralj Faruk z največjim zanimanjem. Njegovo uresničenje bi povsem izpremenilo vremenske prilike v Libijski puščavi, ker bi padavine izpremenile puščavo v rodovitno krajino, tako da bi lahko pridelovali bombaž tam, kjer zemlja sploh ne rodi. Preobljudeji Egipt bi tako dobili nov življenjski prostor.

Obenem bi pa nastala možnost zgraditve velike elektrarne, v kateri bi lahko poszvali turbine s celotno kapaciteto 300.000 HP. Tako bi bil ves Egipt preskrbljen z električnim tokom. To bi pomenilo velike možnosti za razvoj tekstilne industrije in Egipt bi lahko prideloval ves svoj bombaž. Električno energijo bi lahko izkoristili tudi za črpanje vode iz studencev in vodnjakov, da bi namakali zemljo.

NE MORE BITI

»Gospod doktor, kje pa je prav za prav vranica?«
»Tam nekje, kjer imate žepno uro.«
»Za božjo voljo, kako? V zastavljajnici?«

Horoskop za tekoči teden

od 10. do 16. februarja 1941 glede na planetne tranzite s položajem Sonca ob rojstvu

Ljubljana, 10. februarja

Rojeni med 21. januarjem in 19. februarjem v Vodnarju: Še ugetneje urediti vse svoje važnejše zadeve, še lahko dosežete uspehe, čeprav že učinkujejo kritični vplivi, ki bodo najhuji v maju za vsakega po svoje. Kdor je utrjen v borbi proti usodi, bo bolje vzdržal.

Rojeni med 20. februarjem in 20. marcem v Ribah: Labilno razpoloženje, posebno pri ženskah. Teden vsakovrstnih preizkušenj, na mestu je preučenost in previdnost v besedi in dejanjih. Čuvajte zdravje. Nenadne nezgode in obolenja so tudi možna.

Rojeni med 21. marcem in 20. aprilom v Ovnih: Izkoristite ta teden do kraja, ker boste uspeli, ne da bi se zelo trudili in kaj tvegali. Aktivnejše duševno udejstvovanje.

Rojeni med 21. aprilom in 21. majem v Biku: Nadzorujte svoje zdravje in tudi svoje finance. Z okrepljeno duševno močnostjo lahko opravite stare naloge.

Rojeni med 22. majem in 21. junijem v Dvojčkih: Teden dobrih in slabih vplivov obenem. Doživite lahko radost in srečo, pa tudi nevarnosti in razočaranja.

Rojeni med 22. junijem in 22. julijem v Rakih: V načrtih, ki so izvedljivi brez pogodb in s poštenim namenom, boste uspeli. Bodite pa do skrajnosti previdni, ako sklepate kakršne koli pogodbe tudi ljubezenske.

Rojeni med 23. julijem in 23. avgustom v Levu: Skrajno melanholično razpoloženje, vendar ne smete obupati.

Rojeni med 24. avgustom in 23. septembrom v Devici: Teden sreče in nevolje. Ako

se boste znašli, boste imeli na koncu še dobriček.

Rojeni med 24. septembrom in 23. oktobrom v Tehnici: Izkoristite teden za dejanja, ki zahtevajo mnogo poguma.

Rojeni med 24. oktobrom in 23. novembrom v Skorpionu: Nekaj uspehov lahko dosežete s korespondenco, le z ljubeznimi pismi ne skušajte navezati novih stikov. Bodite strpni v družbi.

Rojeni med 21. novembrom in 22. decembrom v Strelcu: Več izgledov v ljubezni, manj pa za uspehe v trgovskih poslih.

Rojeni med 23. decembrom in 21. januarjem v Kozlozu: Sreča se že poslavlja, nekaj njenih drobtin pa še lahko ujamete, čeprav začno učinkovati že kritični planetni valovi. B.K.

Poročna darila na Japonskem

Nevestam na Japonskem ne podarijo ob poroki vaz, ur ali srebrnih priborov, temveč izključno le svilene obleke. Ne sme se pa poslati ali prinesiti svila v taki obliki, kakor jo kupimo v manufakturni trgovini, temveč jo je treba pokoniti in nevesti v obliki igrače — punčke ali živali. Nekaj šivov zadostuje, da sretna ročica Japonke izpremeni kos svile v lepo igračo. Nad 90% japonskih nevest dobi za poročno darilo na posebnih v ta namen določenih mizi iz svilne ščitke karp ali punci. V prvem primeru pomeni to, da žele nevesti, da bi kmalu povila sinčka, v drugem je pa želja njenih sorodnikov, da bi se mladih zakoncem rodila hčerka.

Za vedno nas je zapustil naš predobri ata, gospod

ANTON RUS

mesar in posestnik

Pogreb nepozabnega bo v torek 11. februarja ob 16. uri iz hiše žalosti, Dol. Logatec 49, na farno pokopališče.

ZALUJOČA RODBINA IN OSTALO SORODSTVO

A. E. Fielding

Črna mačka prinaša srečo

Roman

Pointer je še zvedel, da dotični sluga ni imel posebnih napak. Slednjič je odšel v vežo, kjer ga je čakala Phyllis z gospodično Batchelorovo.

XII.

Phyllis pripoveduje o svojem izgubljenem zaročnem prstanu

— Rada bi vedela, da-li pomenijo vaša vprašanja da ste našli mačko... v zelo sumljivih okoliščinah, — je začela Nica smeje.

— Oh, če je tako, jo nama pokažite, — se je oglasila Phyllis in iztegnila roke, kakor da hoče stisniti mačko v naročje.

— Bojim se, da se mačka ne bo več vrnila k vam, — je dejal Pointer. — Pri bazenu smo jo našli mrtvo.

Za njim so se začeli kriki. Bili sta gospa Stokesova in Eva, ki sta bili prav kar vstopili in slišali njegove besede.

— Po treh belih dlakah nad vsakim očesom smo spoznali, da je to vaša mačka, — je nadaljeval.

— Kje ste jo našli? — je vprašala Phyllis. — Ne verjamem da je to Lucky. Kje jo imate?

— Ne kaže, da bi nam bila prinesla mnogo sreče, — je pripomnila Nica ironično.

— Vi ste jo vedno sovražili, — je dejala Phyllis razdraženo.

Nica se je odločno branila. Ni nobena mačka mama, toda nihče ne more trditi da bi bila Lucky sovražila. Samo smešno se ji je včasih zdelo, da se je vse sukal okrog te mačke.

— Kje je torej Lucky, gospod Pointer? — je vprašala Phyllis nestrpno. — Rada bi jo videla, saj ne morem verjeti, da bi bila mrtva.

— Pokopali smo jo, — je odgovoril Pointer. — Ležala je več ur v vodi, našla sva jo z vrtnarjem in jo zakopala.

— Kateri vrtnar je bil to? Heslop? — je vprašala Eva.

Pointer si je bil zabeležil vrtnarjevo ime v notez. Priklimal je v odgovor.

— Heslop bi bil gotovo spoznal Lucky med vsemi mačkami, — je menila gospa Stokesova.

Ta čas sta vstopila Noel in Keith s Farrantom. Farrant jima je nekaj resno pojasnjeval. Phyllis jim je odhitela naproti.

— Ali že veste, da je bila Lucky utopljena? — je vzkliknila razburjeno.

— Lucky? — je ponovil Farrant presenečen.

Tudi Hudson je bil presenečen. Noelov obraz pa ni kazal, kakšne misli mu roje po glavi.

— Da, mačka Lucky, — je pripomnila Nica čisto po nepotrebnem.

— Nekdo jo je ubil, — je nadaljevala Phyllis. — Nevedno jo je bila utopljena...

— Oh, neumnosti, — je ugovarjala gospa Stokesova. — Zakaj bi ne mogla sama pasti v vodo in utoniti? Saj se je tako rada sukala okrog bazena.

— Lucky je bila utopljena namenoma, — je ponovila Phyllis. — Kaj ne, da je tako, gospod Pointer?

— Našli smo jo mrtvo pod zabojem za odpadke na vrtni, — je odgovoril Pointer. — Heslop je pričel, da jo je nekdo nalašč utopil.

— Seveda, — je pritrdila Phyllis. — Zato, ker sem jo imela rada in ker je ona imela rada mene. Nekdo jo je utopil, da bi se mi osvetil. Prav tako, kakor je uradel zadnjo oporoko. To mora biti nekdo, ki me sovraži.

— Toda, draga moja, — je pripomnila Nica ironično, — kaj pa s Henryjem, mislite, da ga je tudi nekdo umoril zato, ker sovraži vas?

— O ne, — je odgovorila Phyllis tiho. — To je zopet nekaj drugega, kar nima nič skupnega z mačko in z zadnjo oporoko. Šele po smrti sira Henryja je nekdo ukradel zadnjo oporoko, da bi me spravil v čim neugodnejši položaj.

— Vas? Menda hočete reči mene, — se je oglasil Keith.

— Kaj res verjamete da se je hotel oženiti z gospo Evansovo? — je vprašal Pointer. Tega vprašanja ni zastavil zato, da bi zvedel resnico. Hotel je samo vedeti, kako mislijo poedini člani rodbine.

— Alison Gaskellova je nam zatrjevala, da je to res, — je odgovorila Phyllis počasi. Sicer bi pa iz raznih opazk, ki jih je izgovoril sir Henry vprilo mene... — je pripomnila oklevajoče.

— Ali se ne morete spomniti, kakšne opazke so bile to? — jo je vprašala Nica.

— Poslušala sem samo napol, — je odgovorila Phyllis. — Spominjam se samo, da je večeraj popoldne govoril o tem, da bi se moral vsak moški oženiti ali nekaj podobnega... Nisem se zmenila za to, kar je zdaj važno. Njegove besede so se prav lahko nanašale na Keitha in name. Toda, če bi ne bil Keith tako pozabljen in če bi prišel za n im v knjižnico, kakor ga je posil sir Henry, bi vedela zdaj več.

— Ali mislite, da mu je hotel sir Henry kaj povedati o svojih načrtih? — je vprašal Pointer.

— Seveda. Mislim, da je hotel potem sporočiti to nam vsem. In če pomislim, v kakšen položaj je nas spravil neznan zločinec! Moral je nas naravnost sovražiti. Saj mu nismo bili v napotje, nič hudega mu nismo mogli storiti...

Obmolnila je in poprosila za cigareto.

— Prstana še nimate, — je pripomnila Nica, ko ji je pomolila dozo.

Phyllis je nestrpno odhitela z glavo, kakor da ji gre na živce to, da se vtika Nica v take malenkosti, ko gre vendar za tako velike stvari.